

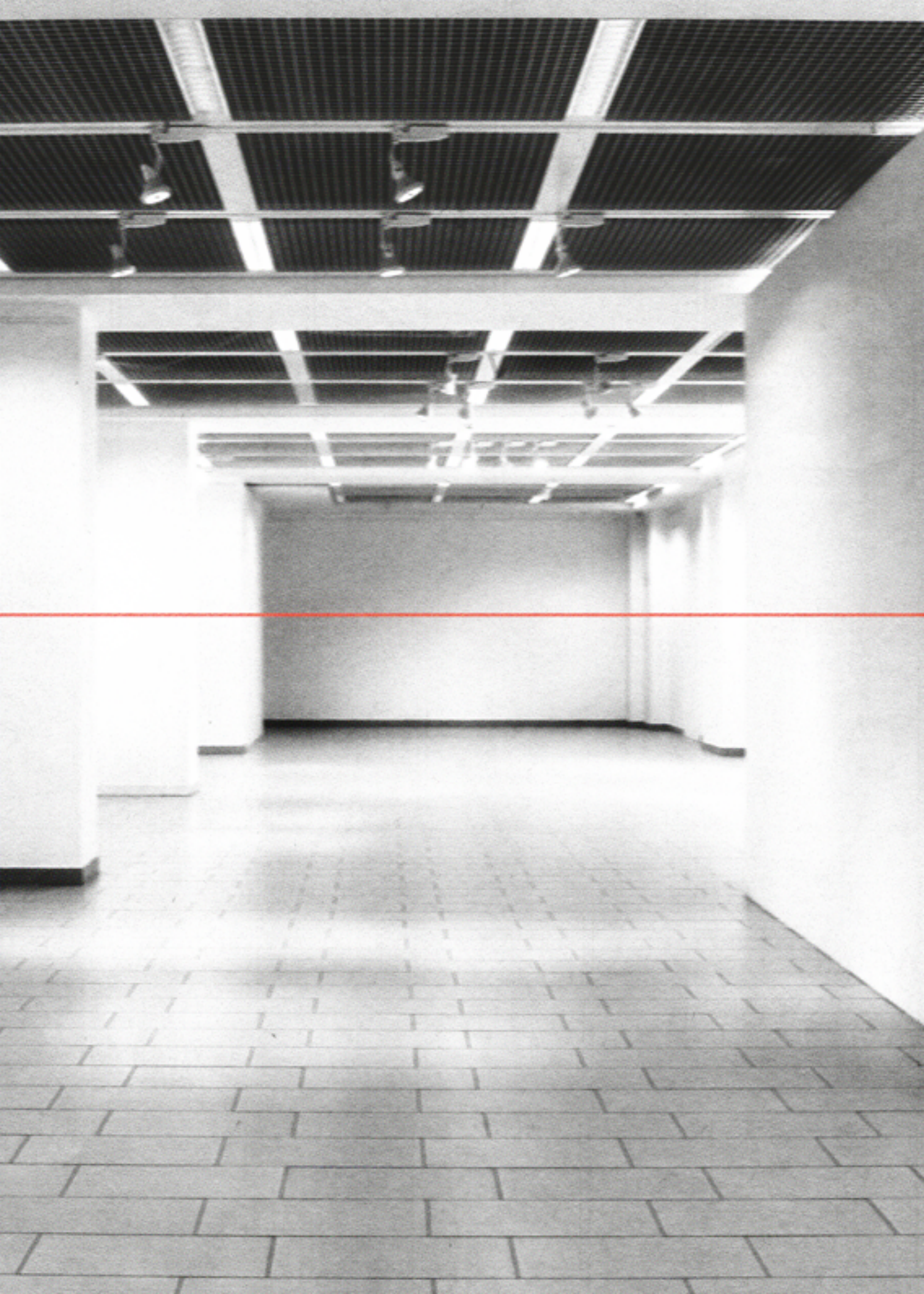

Laivo žurnalas

metinė parodų ataskaita

2024

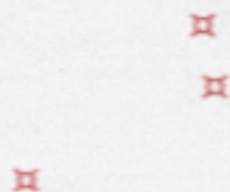
Titanikas

Laivo žurnalas

metinė parodų ataskaita

2024 | Titanikas

TURINYS

4	BRONIUS RUDYS	✕	DĖJĄ VU PAPIER
6	ROMA SALĖ	✕	HYPERPLANAS
8	ARTURAS BUKAUSKAS	✕	ATRIŠKITE JĮ IR LEISKITE JAM EITI
10	ROMUALDAS LANKAUSKAS	✕	NUŠVITIMAI
12	ŠARŪNAS ŠLEKTAVIČIUS	✕	NUŠVITIMAI
14	REMIGIJUS TREIGYS	✕	TRIBŪNA
16	AISTĖ KISARAUSKAITĖ	✕	BONA SFORCA SAKO:
18	ZABOLIS ART PRIZE 2024		
20	THE GRADUATION SHOW	✕	DEBESYS
22	AISTĖ KIRVELYTĖ	✕	#STUDIJŲ METAI Tapyba iš Vilniaus dailės akademijos muziejaus rinkinių
24	VILNIAUS PLAKATO MOKYKLA – 1941-1988		Studentų plakatai iš Vilniaus dailės akademijos muziejaus rinkinių
26	DOVILĖ DAGIENĖ	✕	BOTANIZIRĖ
28	ADOMAS RYBAKOVAS	✕	GŪSIAI
30	ANTANAS GUDAITIS	✕	KOMPOZICIJOS
32	XVIII TARPTAUTINĖ VILNIAUS TAPYBOS TRIENALĖ		
34	LAISVYDĖ ŠALČIŪTĖ	✕	BESTIARIUMAS
36	LAIMA ORŽEKAUSKIENĖ-ORE	✕	TEKSTILĖS ESĖ
38	ALGIS GRIŠKEVIČIUS	✕	TIK SANKIRTŲ AIDAS...

Vilniaus dailės akademijos muziejaus administruojamos parodų salės „Titanikas“ (esančios pirmame ir antrame pastato Maironio g. 3 aukštuose) yra ne tik viena didžiausių šios institucijos, bet ir Vilniaus miesto ekspozicinių erdvių. Parodoms skirtas plotas užima 694 kvadratinis metrus. „Titaniko“ misija ir vizija yra keleriopa: žinoma, prioritetų prioritetas yra bendruomenė – studentai, dėstytojai, netgi administracijoje dirbantys menininkai. Šių autorių kūrybos sklaida yra labai svarbi vykdant „Titaniko“ parodinius darbus. Antrasis uždavinys yra šviečiamasis, edukacinis. Žinant, kad VDA studijuoja jaunimas, būsimosios meno pasaulyje išsivertinančių korifėjų generacijos, siekiama inicijuoti juos prusinančius, akiratį plečiančius, žinias gilinančius sumanymus. Tam padeda ir pats „Titaniko“ statusas – tas faktas, kad jis yra tiesiogiai susijęs su VDA muziejumi, savo saugyklose saugančiame ir kaupiančiame ne tik studentų darbus, bet ir profesorių, taip pat alumnų kūrinius.

Šis leidinys – tai VDA parodų salių „Titanikas“ laivo žurnalas, savotiškas dienoraštis, kuriame fiksuojamos 2024 metais įvykusio plaukimo metu įvykusios parodos, informacija apie jas bei jas rengusius menininkus ir kuratorius. Paprastai vadinamajame laivo žurnale yra fiksuojamas laikas, meteorologinės sąlygos, kursas, lagas, variklio valandos, kuras ir kiti navigaciniai įrašai. VDA parodų salėms „Titanikas“ plaukiojant sunkiai nuspėjamomis (kartais čia siautėja uraganai ir taifūnai, neretai pasitaiko ir štilio parų) jūromis bei vandenynais, jų žurnale gerbiamiems skaitytojams ir brangiems lankytojams suteikiama esminė informacija apie parodas ir jų rengėjus.

Žurnalo redakcija

BRONIUS RUDYS ✕ DÉJÀ VU PAPIER

Naujais, 2024-aisiais metais „Titanikas startavo su Broniaus Rudžio darbų ant popieriaus paroda „Déjà vu papier“.

Lietuvos meno lauke dairantis ir ieškant tikro piešėjo (tokio, kuriam piešinys yra ne tik viena iš daugelio meno rūšių, bet esminė išraiškos priemonė, ir mąstymo būdas, bei filosofija), rodomasis pirštas pirmiausia turėtų būti nukreiptas į Šiauliuose gyvenantį bei kuriantį B. Rudį. Dar nuo praeito amžiaus aštuntojo dešimtmečio šis menininkas ir pedagogas pasirinko šį vieną seniausių ir universaliausių raiškos būdų kaip savo kūrybinę strategiją ir taktiką. Jam svarbūs yra visi piešinio aspektai – linija, štrichas, dėmė, skirtingi ir įvairūs šių elementų deriniai. Neapsiribodamas plokštuma ar iliuzionistiniu jos suerdviniu, B. Rudys piešinį (o taip pat su juo simbiotiniais ryšiais susijusį popierių) paverčia ir esmine objekto, instaliacijos, netgi performanso ar akcijos sąlyga. Ir tikslu. Grafikos katedros studentams B. Rudys (puikus pašnekovas ir charizmatiškas mokytojas) pravedė meistriškumo kursus.

Apie šią parodą pats autorius teigė:

„Parodoje Déjà vu papier pateikiami kūriniai atlikti ant popieriaus arba iš jo. Abstraktus pobūdžio darbų kolekcijoje pristatomos konstruktyvios kompozicijos. Jos sukurtos ant įvairaus dydžio ir struktūros popieriaus, naudojant grafito miltelius, tušą ir kitas medžiagas. Pateikiami piešinių ciklai eksponuojami kaip atskiri vienetai, vietomis juos galima suvokti kaip vientisą instaliaciją, popierinius objektus. Kūriniai orientuoti įgalinant žiūrovui pažvelgti į piešinio medžiagiškumą, atkreipiant dėmesį į popierių kaip kultūros pradmenį ir atveriant naujas popieriaus plastinės raiškos galimybes“.

Į ekspoziciją buvo įtraukta po vieną/kitą kūrinį iš autoriaus personalinių parodų vykusių Vilniaus „Arkos“, „Kablo“, „Pamėnkalnio“ ar Šiuolaikinio meno centro erdvėse, taip pat Klaipėdos, Šiaulių parodų salėse 1986-2021 metais. Šie pavieniai ekspozicijos inkliuzai vidurinėsios ir vyresniosios kartos žiūrovams, ypač menininkams, provokavo „dežavu“ – „kažkur matyto“, „kažkada matyto“ jausmus ir keturių dešimtmečių atmintį (pirmuosius autoriaus kūrinius Vilniaus žiūrovai išvydo 1984 m.)“

B. Rudys gimė 1954 m. Vepuose (Panevėžio raj.)

1972-1977 m. studijavo Šiaulių pedagoginio instituto Dailės fakultete.

Nuo 1986 m. – Lietuvos dailininkų sąjungos narys

(nuo 2021 m. LDS Šiaulių skyriaus pirmininkas).

Parodose dalyvauja nuo 1977 m. Surengė daugiau nei 30 autorinių parodų.

Kūrybinės veiklos sritys: estampinė ir unikalioji grafika – piešiniai, instaliacijos, objektai, performansai.

Darbų yra įsigiję Nacionalinis Lietuvos dailės, Šiaulių „Aušros“,

Zimerlio (Zimmerli Art Museum, NY) muziejai, užsienio galerijos

(Australijoje, Suomijoje, Švedijoje, Vokietijoje), privatūs kolekcionieriai.

ROMA SALĖ ✕ HYPERPLANAS

Netrukus, tą patį sausį antrajame aukšte publika galėjo išvysti ambicingą jaunosios kartos menininkės – Romos Salės (Romos Mikalauskytės) projektą HYPERPLANAS (audio autorė – Liepa Vozgirdaitė)

Roma 2023 m. baigė VDA Grafikos programą ir įgijo dailės bakalauro laipsnį. Parodos atidarymo metu tęsė magistrantūros studijas Įvietinto meno programoje. Paroda „Hyperplanas“ buvo pirmosios VDA Baigiamųjų darbų parodos 2023 dalis.

„Hyperplanas“ – tai tarpsritinis projektas, kuris nagrinėja žmogaus suvokiamos erdvės matavimus bei aukštesnes dimensijas. Pati sąvoka veikia kaip tam tikra nuoroda į mums nepažintą matmenį, kuris yra už mūsų supratimo ribų. Anot autorės, mūsų bendra patirtis yra tokia, kad mes erdvę suvokiame trimis matavimais: ilguma, platuma bei aukščiu. Pagal bendrosios reliatyvumo teorijos terminą, trys erdvės ir vienas laiko matmuo sujungiami į bendrą vieningą sistemą – erdvėlaikį. Taip realybė tampa nebe trimate sistema, o keturių dimensijų pasauliu, arba trijų erdvių ir vienos laiko dimensijos sąjunga. Instaliacija, kurios pagrindinis žaidėjas – šviesa, stipriai pakeitė „Titaniko“ salės ribas, kontūrus ir siluetus.

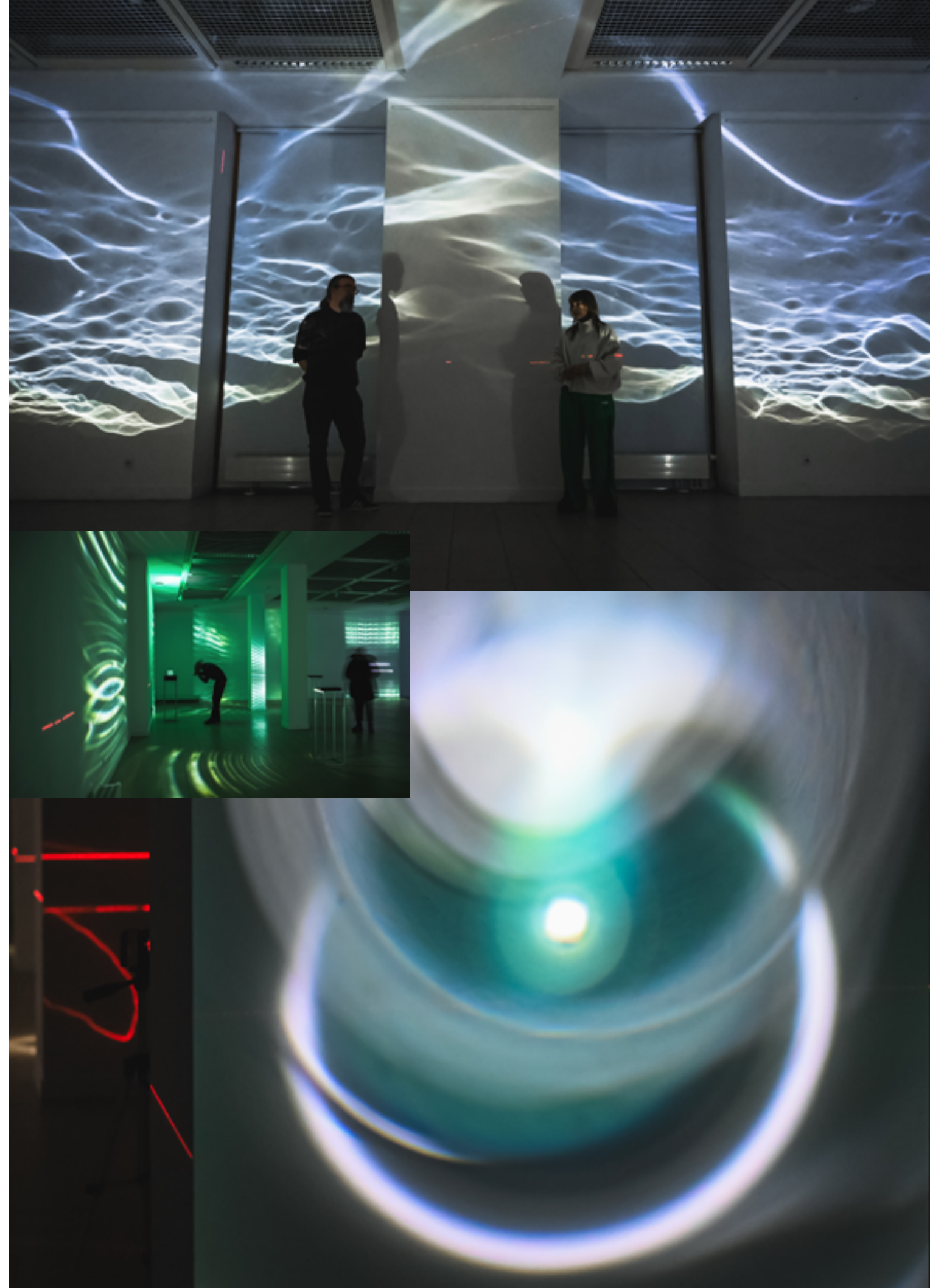
Roma kvietė nagrinėti mus supančią erdvę kitu kampu – pasitelkiant praktinius medžiagos ir šviesos eksperimentų metu sukurtus kūrinius bei hipotetinius erdvinius kontekstus, klausdama:

„Jeigu egzistuotų ketvirtoji erdvinė dimensija, ar galėtume ją lygiavertiškai suprasti kaip mums jau pažįstamus tris matavimus?“

Du šeštadienis autorė susitiko su žiūrovais, ekskursijos būdu su jais vaikščiodama po parodą.

Roma Salė (Roma Mikalauskytė g. 1999) jaunosios kartos tarpdisciplininio meno atstovė, kurios raišką daugiausiai apima stiklo objektai, šviesos projekcijos ir medžiagų instaliacijos. Kūrėja spekuliatyviais erdviniais kontekstais skatina neapsiriboti vien asmeniniu pasaulio matymu, tačiau taip pat kviečia žiūrovą turimomis žiniomis apie pasaulį objektyviau permąstyti mus supančią realybę.

Nuo 2021 m. intensyviai dalyvauja grupinėse parodose bei kūrybinėse dirbtuvėse, nuo 2022 m. rengia solo parodas bei kūriniai pristatomi užsienyje. Plečiant savo raišką bei tarpsritinio meno žinias 2022 – 2023 m. rudenį stažavosi Estijos dailės akademijoje (EKA) stiklo programoje. 2023 m. baigė Vilniaus dailės akademijos Grafikos programą ir įgijo dailės bakalauro laipsnį. Šiuo metu tęsia magistrantūros studijas Įvietinto meno programoje.

ARTURAS BUKAUSKAS ✕ ATRIŠKITE JĮ IR LEISKITE JAM EITI

Vizualinės tamsumos ir konceptualūs šešėliai iš viršaus nusileido į pirmąjį aukštą. Kovo 8 dieną čia savo darbą apgynė ir menų daktaru tapo Fotografijos, animacijos ir medijų meno katedros Animacijos programos dėstytojas Arturas Bukauskas.

Galinga ir didinga instaliacija „Atriškite jį ir leiskite jam eiti“ (kur į vieną visumą susirišo statybiniai pastoliai, monitoriuose judantys vaizdai, ir viską apgaubiantis garsas) puikiai įrodė, kad menininkas tyrinėja technologijomis paremtą meno estetiką ir konceptualios raiškos galimybes, didelį dėmesį tyrėjas skiria animacijos fenomeno studijoms. Tarsi manifestas skamba lydintis tekstas: „Įsivaizduokime, kad pasitelkę dar nežinomą technologiją galime prikelti iš nebūties ir užmaršties bet ką – bet kurią būtybę, bet kurį laiką, bet kokią pasaulio būseną. Pamatinių fizikos ir metafizikos dėsnių išmanymas bei išsamūs duomenys apie ligšiolinę visatos raidą turėtų leisti tiksliai atkurti kiekvieną ją sudariusį atsiradimo ar nykimo procesą. Niekada neregėto laiko ir seniai išsisklaidžiusios erdvės atgijimas – bent jau projekcijos, simuliacijos pavidalu – tampa vieša kolektyvine fantazija, atpažįstamu judančių ir nejudančių vaizdų registru. Kraštutinė mūsų reprezentacinio smalsumo išraiška; labiausiai traukia ne tai, ką gali ar galėjo užfiksuoti mechaninio vaizdo įrašymo įrenginiai, o tai, kas vyko iki jų išradimo (kitais tariant, ne mūsų gyvenamoje tikrovėje)“ (J. Dobriakovas). Simboliška, kad paroda apie Prisikėlimą vyko žengiant į Velykų periodą, kuriant ją koloboruota su žinomais meno lauko žmonėmis: Jurijus Dobriakovas (tekstas), Mindaugas Reklaitis (architektūra), Benas Buivydas (garsas). Arturą Bukauską VDA parodų salės „Titanikas“ pristatinėjo iš šiuolaikinio meno mugėje „Art Vilnius“, vykusioje spalio mėnesį Lietuvos parodų ir kongresų centre LITEXPO.

Apie savo tyrimą menų daktaro laipsniui įgyti, A. Bukauskas rašė:

„Šis darbas yra konvoliutas - atskirai išleistų ir tarpusavyje rekursyviai susijusių sąsiuvinų rinkinys, surištas į vieną tomą. Darbe teigiama, kad animacija - integralus sąmonės saviorganizacijos reiškiny, dėl kurio mes, kaip materialios sistemos, įsikurdiname tarp kitų tuo pat metu besiorganizuojančių sistemų. Animacija reiškiasi sutarinėjamo laiko modeliuose, kur materija be paliovos tvirtina gyvo/negyvo skirtis. Iš ten ji išiveržia į mūsų sąmonę prikeltais vaizdais, kurie niekam nepriklauso. Sąsiuvinuose aptariamos įvairios kultūrinės teritorijos ir jų animacijos pavidalai - kinas, judantis vaizdas, teatras, atminties kultūra. Teigiant, kad animacija yra imanentinė sąmonei, jau pats teksto skaitymas tampa animavimu ir prikėlimu. Darbe animabilusis tekstas veikia įvairiais teksto-į-vaizdą-į-tekstą dariniais, užkalbėjimais, užuominomis mašininiams modeliams, prompt, vaizdo vaiduokliais. Jis yra tarpusavio sueityje su pateiktais meno objektais ir kartu nuolat perskiriamas, kad sukurtų nenuoseklumą, dūžį, katastrofą“.

Arturas Bukauskas - kino režisierius (dokumentinio filmo režisūra), meno daktaras, Vilniaus dailės akademijos Fotografijos, animacijos ir medijų meno katedros docentas. Meno interesų laukas apima gyvo/negyvo sandūras, konstruktus ir jų slinktis sociume. Dirba su eksperimentinėmis judančio vaizdo formomis, teksto ir vaizdo sąveikomis. Tyrinėja technologijomis paremtą meno estetiką ir konceptualios raiškos galimybes. Didelį dėmesį tyrėjas skiria animacijos fenomeno studijoms.

ROMUALDAS LANKAUSKAS ✕ NUŠVITIMAI

Antrajame „Titaniko“ aukšte kovo mėnesį vyko Romualdo Lankausko (1932–2020) – retrospektyva, pavadinimu „Netikėti nušvitimai“ (parodos kuratorius V. Poškus). R. Lankauskas žinomas Lietuvos prozininkas, dramaturgas, dailininkas. Turbūt ne vienas iš mūsų skaitęs jo romanus, apysakas ir ypač meistriškas – lakonišku pasakojimu, paradoksalių ir dramatiškų situacijų kūrimu, žmogiškosios prasmės paieškomis paženklintas novelės. Tai, kad dar mokyklose studijavome (ar ir šiomis dienomis bandomė perprasti) „Senį ir jūrą“ irgi yra šio, dar ir vertėjo, nuopelnas. Mažiau kas žino, jog R. Lankauskas buvo puikiai įvaldęs ne tik plunksną, bet ir teptuką. Savo kaip dailininko kelią pradėjęs praeito amžiaus septintojo dešimtmečio pradžioje, jis buvo vienas pirmųjų ir nuoseklausių abstrakčiojo ekspresionizmo atstovų Lietuvoje. Kūrėjas (beje, mūsų kraštuose vienas pirmųjų pradėjęs tapyti akrioliniais dažais) prisipažinęs, kad jo tapybos mokytojais buvę Europos, Amerikos, Japonijos muziejai ir galerijos, taip pat dailės albumai, savo pirmus abstrakčius darbus sukūrė 1961 metais, po apsilankymo Moderniojo meno muziejuje Paryžiuje (*Musée d'Art Moderne de Paris*) ir gyvai pamatytų klasikinio modernizmo atstovų (Georges Braque, Paul Klee, Joan Miró) šedevrų. Sovietiniais laikais tai buvo drąsus iššūkis totalitarinei sistemai. „Titanike“ bene pirmą kartą taip išsamiai bandyta pristatyti gausų ir įvairialypį R. Lankausko vizualiosios kūrybos palikimą. Žiūrovai supažindinti su kūrėjo tapyba, darbais ant popieriaus, piešiniais, koliažais, objektais. Ekspozicija suformuota chronologiniu (nuo pirmųjų ir ankstyvųjų iki vėlyvųjų ir paskutiniųjų kūrinių) ir tematiniu (atskleidžiant pagrindines temas bei inspiracijos šaltinius) principais. Parodos kuratorius surengė ekskursiją po ją.

Romualdas Lankauskas gimė 1932 m. Klaipėdoje, mirė 2020 m. Vilniuje. 1950–53 m. studijavo Vilniaus universitete (rusų kalbą ir literatūrą). 1952–53, 1959–60, 1973 m. dirbo kultūrinių leidinių redakcijose. Rūpinosi lietuviškojo PEN klubo Lietuvoje steigimu; pirmasis jo prezidentas (1989 m.). Iš Visuotinės lietuvių enciklopedijos: „Lietuvių prozoje sukūrė glaustos novelės modelį, ją papildė miesto, inteligentijos tematika (rinkiniai Klajojantis smėlis 1960, Kai nutyla trompetas 1961, Trečias šešėlis 1964, Nuo ryto iki vakaro 1965, Pilka šviesa 1968, Šiaurės vitražai 1970, Akimirka ir amžinybė 1976, Romantiškas vakaras prie nurimusios jūros 1996, Būgnininko niekas nesiklauso 2004). Parašė apysaką Džiazo vežimas (1971), Šmėkla (1974). Kūryboje vyrauja etinė psichologinė problematika, būdinga stiliaus lakoniškumas. Lietuvių prozoje sukūrė naują inteligento tipą: jis išsilavinęs, turi savitą gyvenimo stilių ir tuo priešinamas šabloniškam bendravimui ir kolektyvizmo dvasiai. Personazai išgyvena poetinės prigimties ir aplinkos miesčioniškumo, rutinos konfliktą. 20 a. 7 dešimtmetyje lietuvių novelei pritaikė santūrią pasakojimo manierą, kompozicijos simetriją, nutylėjimus, pauzes, potekstę. Geriausių R. Lankausko novelių dvigubas planas – ironiškas sovietinės tvarkos neigimas ir personažo vidinė autonomija“. Kūrybos išversta į 10 kalbų.

ŠARŪNAS ŠLEKTAVIČIUS ✕ PROCESAI

2023 metais netikėtai netekome dizainerio, architekto, VDA senato pirmininko, Dizaino katedros vedėjo doc. Šarūno Šlektavičiaus (1977-2023). Jo sutuoktinės Godos Dapšytės iniciatyva po metų Akademijai daug davusi ir palikusi (visų pirma – savo esamus ir buvusių studentus, šiuolaikinio lietuviškojo dizaino varomąją jėgą) asmenybė buvo pagerbta gausaus velionio bičiulių ir pažinusių surengta paroda „Procesai“ (kuratorės dr. Karolina Jakaitė ir Gintautė Žemaitytė, architektas Justinas Dūdėnas, grafinis dizainas – Mariaus Žalneravičiaus, dizaino konsultacijos – Igno Survilos).

Parodos kuratorės rašė:

„Parodoje siekiame bent glaustai pristatyti visų pagrindinių Šarūno Šlektavičiaus kūrybos sričių procesus: nuo ankstyvųjų darbų, studijų metais sukurtų baldų iki užsakomųjų darbų bei su įvairiomis komandomis įgyvendintų projektų, nuo „Symphony“ iki „Dizaino fondo“ ir pasakojimų jau apie patį Šarūną, nuo bene žinomiausio jo projekto „Uperio“ iki visiškos staigmenos – brandžių juvelyrikos kūrinių ir dar vieno, šiuo metu statomo, laivo. Brėžiniai, eskizai, modeliai ir įvairūs artefaktai veda dizainerio minties ir rankų keliais, padeda suprasti ryškėjančią visumą ir atrasti nežinomų Šlektavičiaus profilių. Parodos kūrybinei komandai šis procesas buvo pilnas netikėtumų: vieni žinojome apie vienas kūrybines jo veiklas, kiti – apie kitas, o kai kurie iškilę artefaktai buvo naujiena beveik visiems“. Kiekvieną parodos veikimo šeštadienį vyko ekskursijos, vedamos kuratorių.

Šarūnas Šlektavičius gimė ir užaugo Vilniuje, žinomų grafikų Gerardo Šlektavičiaus ir Birutės Stančikaitės šeimoje. Baigė dailę Nacionalinėje M. K. Čiurlionio menų mokykloje, dizaino ir architektūros studijas – Vilniaus dailės akademijoje. Nuo 2004 m. dėstė VDA Dizaino katedroje, nuo 2022 m. jai vadovavo. 2021 m. buvo išrinktas VDA Senato pirmininku. Š.Šlektavičius du dešimtmečius aktyviai dalyvavo dizaino kompetencijų ugdymo, sklaidos, įvairiuose tarptautiniuose projektuose, buvo vienas iš 2016 m. įkurto VŠĮ „Dizaino fondas“ steigėjų ir aktyvių bendraautorių. Su bendraminčių komanda sukūrė ekologišką upės keltą per Nerį „Uperį“, skatino ir kitus kurti ambicingus, ekologiškus ir inovatyvius produktus.

REMIGIJUS TREIGYS ✕ TRIBŪNA

Antrajame aukšte pavasaris įpusėjo su Remigijaus Treigio paroda „Tribūna“ (kuratorė Danguolė Ruškienė). Remigijus – puikiai žinomas, savo išskirtinį (neretai apibūdinamu „tapybiškumo“ kategorija) braižą turintis, pats savo juosteles ryškinantis, jas spaudžiantis, o paskui sunaikinantis negatyvus – tad kiekvienas dar retušuotas ar kitaip paveiktas atspaudas yra unikalus) fotomenininkas. Jis dar ir VDA Klaipėdos fakulteto dėstytojas, docentas. Preciziškai, skrupulingai surežisuotojoje ekspozicijoje (jos architektas – pats autorius, iš kartono padaręs ir VDA muziejui po parodos padovanojęs maketą) atsiskleidžia visa šio menininko kūrybos virtuvė, kurioje jautrus ryšys su aplinka, empatija urbanistiniams ir natūraliems kontekstams groja ne paskutiniaisiais smuikais.

„Parodos idėja remiasi vienu pirmųjų R. Treigio darbų – „Tribūna“ (1989). Šis kūrinys buvo pasirinktas kaip dabartinė autoriaus pozicija, kaip momentas, nuo kurio prasidėjo visa jo kūrybinė veikla ir taškas į kurį jis sugrįžta, kad visa tai, ką sukūrė per trisdešimt metų galėtų apžvelgti. Pasirinkdamas gana kompaktišką temų ir raiškų rinkinį jau keli dešimtmečiai šis autorius kuria daugiasluoksnes ir daugiaprasmes fotografijas. R. Treigio fotografija išryškina svarbius Lietuvos meninės fotografijos momentus. Jis – vienas ryškiausių nuobodulio estetikai priskiriamų autorių, turintis unikalų, atpažįtamą ir vis dar koreguojamą braižą“ (D. Ruškienė).

Remigijus Treigys (g. 1961 m.) – fotografijos menininkas, Lietuvos fotomenininkų sąjungos, Kūrėjų sąjungos, Klaipėdos apskrities dailininkų sąjungos narys. Vilniaus dailės akademijos Klaipėdos fakulteto docentas 1991 m. jam buvo skirta LR Kultūros ministerijos premija jauniems menininkams. 2005 m. – CEC Arts Link (Niujorkas, JAV) stipendija, jo kūrybinei veiklai ne kartą skirtos LR Kultūros ministerijos stipendijos. Už išskirtinius nuopelnus Klaipėdos miestui 2018 m. R. Treigiui suteiktas Klaipėdos miesto kultūros magistro vardas. 2020 m. jis buvo išrinktas „ArtVilnius’ 20“ geriausiu menininku. 2021 m. Lietuvos Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatas. Parodose dalyvauja nuo 1986 m., surengė 60 personalinių parodų, dalyvavo per 80 grupinių parodų Lietuvoje ir užsienyje. Rezidavo kūrybinėse studijose Suomijoje, Vokietijoje, Austrijoje. Autorius yra pelnęs daugybę reikšmingų apdovanojimų ir įvertinimų. Jo kūriniai saugomi kolekcijose: Nacionalinėje dailės galerijoje, Modernaus meno centre, Lietuvos fotomenininkų sąjungos fotografijos fonde, Fotografijos muziejuje Šiauliuose, Odensės fotografijos meno muziejuje (Danija), Europos Parlamento meno galerijoje (Briuselis), PROARTI-BUS centre (Suomija), privačiose kolekcijose Lietuvoje ir užsienyje. R. Treigys jau daugiau nei trisdešimt metų gyvena ir kuria Klaipėdoje, tačiau jo kūryba gerai žinoma visoje Lietuvoje, taip pat ir platesniuose kontekstuose.

AISTĖ KISARAUSKAITĖ ✕ BONA SFORCA SAKO:

Gegužės 24 dieną pirmajame aukšte menų daktarės laipsnį apgynė Aistė Kisarauskaitė. Jos tyrimas „Daržas kaip meno praktika. Daržo fenomenas“ (kūrybinės dalies vadovas dr. Žygimantas Augustinas, tiriamosios dalies vadovė dr. Erika Grigoravičienė). atsirado kaip įvairių daržininkavimo patirčių ir teorinių paieškų pynės, vijusios viena kitą, skatinusios arba neigusios, kaip augalų emancipacijos siekis, tarprūšinio (angl. interspecies) rūpesčio praktikos, hibridinės gyvybės sampratos, ekofeminizmas, aktyvizmas prieš medžių kirtimą, egzotiškų augalų rinkos tyrimas, Donna Haraway ir Bruno Latour'o teorijų bazė, popkultūros fragmentai, socialiniai tinklai ir kasdieniai pokalbiai su dukra, skirtingi kolektyviniai miesto daržai ir namų terariumai. Įvairių šaltinių, teorinių prieigų ir fikcinių elementų persiklojimai su menininkės praktika tapo galimybe jungti itin skirtingus meninio tyrimo fragmentus, kaip tai jungia daržas – medžiai, žolė, gėlės, daržovės padeda vieni kitiems ir visuomet šalia atsiranda neišviešintų elementų: sliekai, bitės, lietaus vanduo, nutekėjęs gilyn į dirvožemį. Įdomiausia, kad visas tyrimas (vizualiai ir tekstualiai, bet visų pirma – konceptualiai) buvo pasakojamas Lietuvos didžiosios kunigaikštienės ir Lenkijos karalienės, Lietuvoje įdiegusios ir išpopuliarinusios ne vieną augalų rūšį, sodininkavimo, daržininkavimo būdą, Bonos Sforzos lūpomis.

Aistė Kisarauskaitė – menininkė, rašytoja. Gimė 1967 m. Vilniuje žinomų dailininkų Vinco ir Saulės Kisarauskų šeimoje. Baigė M. K. Čiurlionio meno mokyklą, vėliau – tapybą Vilniaus dailės akademijoje, dirba kultūros redaktore žurnale „Foto“, yra paskelbusi per 100 traipsnių ir interviu įvairiuose žurnaluose, dienraščiuose ir interneto portaluose. Nuo 1990 m. kuria performansus ir instaliacijas, rengia juvelyrikos, fotografijos parodas ir kitus šiuolaikinio meno projektus. Nuo 2003-ųjų publikuoja trumpąją prozą, straipsnius bei esė savaitraščiuose „Šiaurės Atėnai“ ir „Literatūra ir menas“.

ZABOLIS ART PRIZE 2024

Jau ne vienerius metus Akademija bendradarbiauja su investicijų ir investicinių fondų valdymo grupe „Zabolis partners“. Ne pirmąjį kartą (nuo 2009-ųjų) VDA įvyko šių mecenatų inicijuotas sumanymas „Zabolis Art Prize 2024“. Šiuo konkursu siekiama paskatinti jaunuosius menininkus, supažindinti visuomenę su talentingais jaunaisiais ar pradedančiais kūrėjais. Konkurse gali dalyvauti jaunieji dailininkai nuo 18 iki 30 metų, turintys ar baigiantys meninį išsilavinimą kartu su temą atliepiančiu, vienerių metų laikotarpiu sukurtu paveikslu. Šiais metais konkurso organizatoriai kvietė jaunuosius menininkus per tapybą atsakyti į klausimą „Viskas keičiasi?“. Iš gautų 65-ių paraiškų „Zabolis partners“ bendruomenės nariai bei konkurso vertinimo komisija atrinko 24 finalininkus, kurių konkursiniai darbai buvo pristatomi būsimoje parodoje bei varėsi dėl pagrindinių prizų. Visi į finalą atrinkti konkurso darbai ir jų autoriai gavo simbolinius prizus, konkurso parodos atidarymo metu trys geriausiai įvertinti darbai buvo apdovanoti piniginiiais prizais: už pirmąją vietą – 1500, už antrąją – 1200, o už trečiąją – 1000 eurų. Tačiau pirmą kartą konkursinė paroda, kurioje dalyvavo Akademijos studentai iš įvairių katedrų ir fakultetų, įvyko parodų salėse „Titanikas“. Pirmąją vietą 2024 metais žiuri (lektorės Vita Opolskytė ir Eglė Karpavičiūtė, „The Rooster Gallery“ direktorė Jurgita Juospaitytė–Bitinienė, menotyrininkė ekspertė Aistė Marija Grajauskaitė, „Contour Art Gallery“ vadovė Vilma Mačianskaitė, VDA muziejaus direktorius V. Poškus, „Tumo galerijos“ vadovas Martynas Tinfavičius, konkurso „Zabolis Art Prize‘23“ laimėtoja Gabija Pritkovaitė) paskyrė Indrei Rybakovaitėi ir jos darbui „Liepojos fortai“, antroji vieta atiteko Kristijonui Gurčinui už kūrinių „Arbatinė amžinai“, trečiosios vietos laimėtoja – Vasarė Kuprevičiūtė ir kompozicija „Sabi“.

PRIZININKAI	I	Indrė Rybakovaitė	⌘	Liepojos fortai
	II	Kristijonas Gurčinas	⌘	Arbatinė amžinai
	III	Vasarė Kuprevičiūtė	⌘	Sabi

THE GRADUATION SHOW ✕ DEBESYS

Birželio mėnesį įvyko svarbiausias parodinis (ir ne tik) VDA renginys – abiejų pakopų studentų diplominių darbų gynimai. Jau antrus metus visa tai virsta išpūdingu, grandioziniu visuotinės parodos „The Graduation Show“ formatu. „Titanike“ pirmą kartą šiame kontekste surengta kuruojama paroda (kuratorius – V. Poškus). Jos pavadinimu ir koncepcija pasirinkti „Debesys“. Dėl kelių priežasčių – specifinis yra pats parodos rengimo, organizavimo principas (didžioji dalis kūrinių pamatyta tik leidimų dėl gynimosi procedūrų metu, neturint didesnio laiko tarpo ir distancijos analitiškesniam atsirinkimui) tad kuratorius veikia kaip savotiškas debesų piemuo; antra, diplomus gavusius studentus metaforiškai galima palyginti su laisvę patyrusiais, danguje pasklidusiais debesėliais. Debesys – tai matomos vandens lašelių arba ledo kristalų sankaupos atmosferoje virš paklotinio paviršiaus. Jie susidaro tuomet, kada ore esančių vandens garų slėgis viršija sočiųjų vandens garų slėgį esamoje temperatūroje. Pagal elementus debesys yra skirstomi į vandens ir ledo debesis. Pirmuosius, egzistuojančius tiek teigiamoje, tiek neigiamoje temperatūroje, sudaro vandens lašeliai. Pagal 1802 metais anglų mokslininko Luke’o Howardo siūlymą, debesys pagal savo išvaizdą ir struktūrą yra klasifikuojami į plunksninius, kamuolinius, sluoksninius. Taip pat padangių aukštybėse, 30 ar 80 kilometrų aukščiuose egzistuoja stratosferiniai (perlamutriniai) ir mezosferiniai (sidabriniai) debesys. Be to, senovės graikų dramaturgas Aristofanas (446 – 385 m. prieš Kr.) prieš du tūkstančius su puse metų sukūrė komediją „Debesys“, kurios pagrindine tema buvo naujųjų laikų moralės ir auklėjimo klausimai, o vienu iš personažų – garsusis filosofas Sokratas (kuriam, beje, veikale buvo suteikti gana neigimai bruožai), bei jo oponentas – blaivaus, praktiško proto, tačiau prasiškolinę valstietis Strepsiadas. „Dramaturgas šioje komedijoje, kaip ir visoje savo kūryboje, siekė išreikšti poziciją paprastų žmonių, kurie nesigilino ir nesuvokė, kuo Sokratas skiriasi nuo sofistų. Aristofanui buvo neramu, nes dialektikos metodas ugdė demagogus, sugebančius apdumti akis teisme, gražybiaujančius tautos susirinkime ir pakreipiančius visuomenės idealus sau naudinga linkme“ (Dalia Dilytė). Tad baigiamoji VDA studentų-diplomantų paroda šiais metais buvo ir apie nuolat kintančias bei nepastovias (tačiau išpūdingas, skatinančias susižavėjimą, žadinančias vaizduotę) debesų formas, ir apie dialektiką kaip priešybų kovos ir vienybės dėsni įkūnijantį metodą, kurį dėka, savo ruožtu, galima panaudoti kaip instrumentą tiriant judėjimo ir vystymosi dėsningumą, apibendrinant nuolat besikaupiančias žinias apie visatą, sudarant bendrą teorinį ir metodologinį pagrindą pasaulio pažinimui.

„Debesimis“ šį kartą buvo įvairių meno ir dizaino programų atstovai: Martynas Arlauskas, Vaiva Chachlauskė, Jogintas Čepulis, Raminta Dirsytė, Emilija Grigaliūnaitė, Rugilė Kiškytė, Martina Kryževičūtė, Elena Laurinavičiūtė, Vilma Mackevičienė, Karolina Prakelytė, Indrė Rybakovaitė, Matilda Songailaitė, Orinta Staskonytė, Vadimas Sventickis, Karolina Žigaitė.

AISTĖ KIRVELYTĖ ✕ #STUDIJŲ METAI

Tapyba iš Vilniaus dailės akademijos rinkinių

Vasaros apogėjaus ir jubiliejinės Dainų ir šokių šventės metu „Titanike“ veikė dvi muziejinės – iš VDA muziejaus rinkinių sukomplektuotos parodos (abiejų kuratoriaus – Vidas Poškus, grafinis dizainas – Rusnė Šimulynaitė).

Viena jų – tai Aistės Kirvelytės „#STUDIJŲ METAI. Tapyba iš Vilniaus dailės akademijos rinkinių“. Kirvelytė studijavo tapybą Vilniaus dailės akademijoje 1992–1998 m. Tada, paskutiniajame XX amžiaus dešimtmetyje gana tamsiuose ir labai šaltuose, žiemą ne visuomet ir šildomuose institucijos koridoriuose (buvusiame Bernardinų vienuolyne) garsiai kalbėta apie tapybos mirtį. Kol vieni, metę aliejinius dažus, teptukus, drobes ir paletes, saviraiškos ir išraiškos priemonių ieškojo foto ir video kamerų dėka, instaliacijoms ir performansams reikalingų medžiagų bei priemonių pagalba, kiti (beje, anuomet statistiškai pradėjo imti viršų būtent – kitos!) didino tapomų drobių (bei visokių medvilnių, „dačkių“, maišinių audinių) formatus ir nėrė į tapybines gelmes, analizuodami/os tradicinės plastikos ir šiuolaikinio vaizdo suvokimo santykį. Ši paroda yra savotiškas tapytojos A. Kirvelytės studijų metų *portfolio*. Joje demonstruojama tai, kas yra saugoma VDA muziejaus kolekciijoje. Tegul ir fragmentiškai, bet galima atsekti menininkės slinkčių nuo pirmojo kurso iki baigiamųjų – magistro studijų pabaigos. Specialiai ir sąmoningai, tartum preparuojant antropologiniu ir kultūrologiniu skalpeliu, atveriamą ir šiek tiek studijinės/kūrybinės virtuvės – kai kurie iš darbų buvo tapomi ant dviejų drobės pusių. Šiame judesyje esama tam tikros anų (o ir dabartinių) laikų situacijos konstatavimo. Už santūriai niūroko fasado slepiasi ekspresyvos ir ryškios struktūros. Tai tarsi rebusas ar mįslė... Dar būtina pabrėžti, kad buvusioje sovietinėje „Tiesos“ spaustuvėje, antrajame jos aukšte (ten dabar veikia Mados dizaino katedra) 1998–2000 metais A. Kirvelytė turėjo savo šiek tiek „skvoting“ studiją, o 2014 m. jau VDA parodų salėse „Titanikas“ vyko jos paroda „Davaite liubit drug druga“.

Aistė Kirvelytė gimė 1969 m. Vilniuje, lietuvių tapytoja. 1998 m. baigė VDA (mokėsi pas P. R. Vaitiekūną, J. Gasiūną), nuo 2008 m. dėsto joje. 2001–2002 m. studijavo Menų universitete Berlyne. Nuo 1999 m. dalyvauja parodose Lietuvoje ir užsienyje (Prancūzijoje, Vokietijoje, Rusijoje, Latvijoje), tarpdisciplininuose projektuose; individualios parodos Vilniuje (1999 m., 2000 m., 2007 m., 2013 m., 2014, 2017 m., 2022 m., 2024 m.), Panevėžyje (2000 m., 2010 m.), Kaune (2009 m.)

Iš Visuotinės lietuvių enciklopedijos:

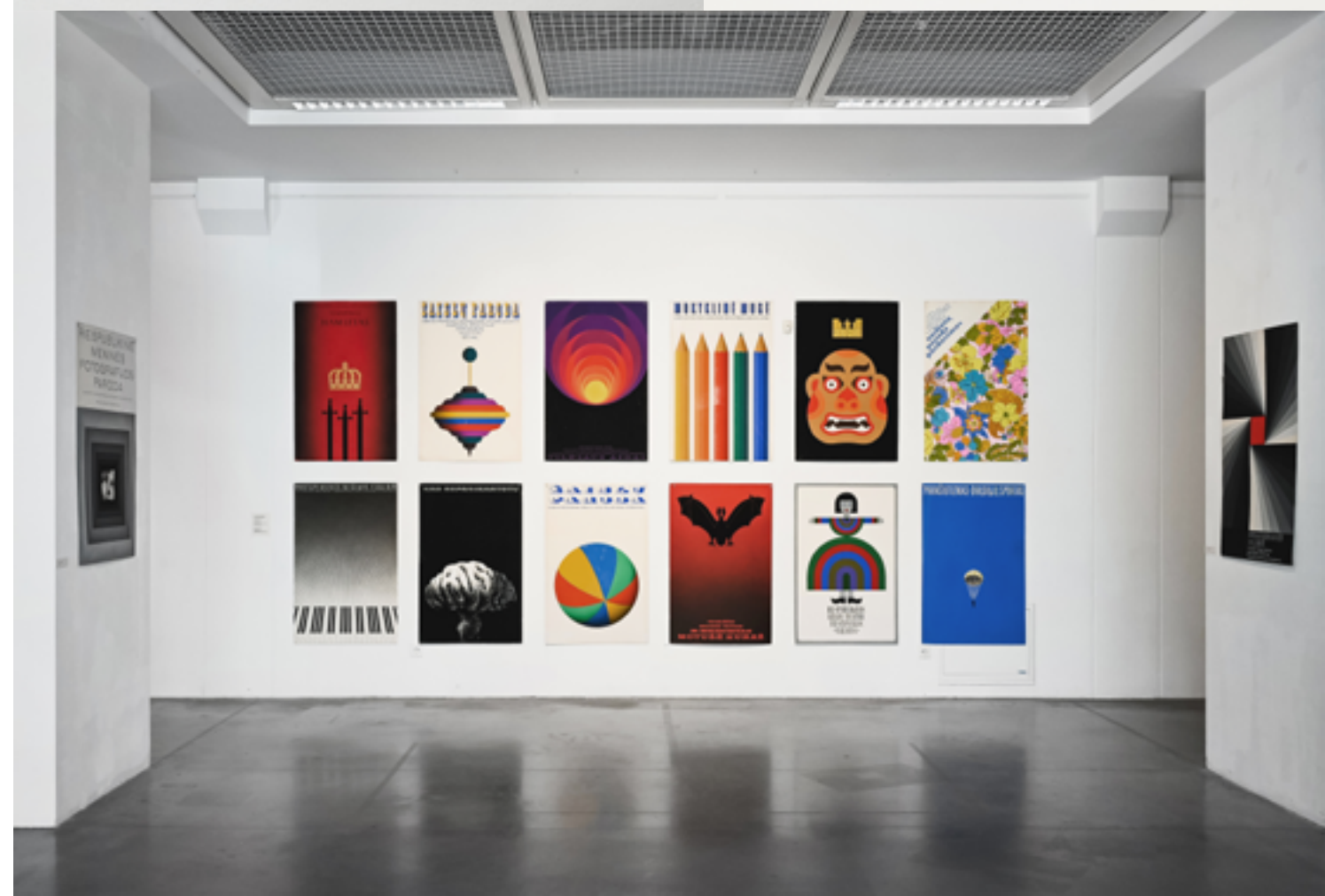
„Pagrindiniai kūrybos inspiracijų šaltiniai – kinas, spaudos fotografija; būdinga ciklo, komikso, televizijos serialo stilistika. 14 tapybos kūrinių ciklas *Moters istorija* (2007–09) koncentruotas į moters gyvenimo savivoką, istoriją besikeičiančioje socialinėje, politinėje ir ideologinėje aplinkoje, čia komikso principu pasakojama moters istorija nuo sovietinės okupacijos iki šių dienų. Kuria videomeno kūrinius (*Peizažas III* 2005–07, *Žvaigždėtas dangus* 2006)“.

VILNIAUS PLAKATO MOKYKLA – 1941-1988

Studentų plakatai iš Vilniaus dailės akademijos muziejaus rinkinių

Antroji muziejinė paroda – „VILNIAUS PLAKATO MOKYKLA /1941-1988/ Studentiški plakatai iš Vilniaus dailės akademijos muziejaus rinkinių“. Muziejaus kolekcijoje yra saugomas nemažas pluoštas pavadinime minimo laikotarpio studentiškų plakatų. Prieš kelis metus gauta įdomi, vertinga prof. Vytauto Kaušinio XX amžiaus aštuntojo dešimtmečio studentų kursinių ir diplominių darbų kolekcija. Ši paroda chronologiškai (dėliojant atskirais dešimtmečių blokais – nuo 1941 metų birželio 22 antrą dieną Vilniaus dailės akademijoje turėjusios įvykti studentiškos parodos afišos iki devintojo dešimtmečio pabaigos ir tautinio Atgimimo pradžios plakatų) pristato tai kas saugoma fonduose. Atskirą segmentą sudarė pluoštas Jurgos Ivanauskaitės (1961-2007) kompozicijų. Žymi rašytoja ir dailininkė, keliautoja, Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatė 1979-1985 metais studijavo grafiką tuometiniame Dailės institute ir specializavosi būtent plakato srityje. Jos studentiškuose darbuos žymu yra tai, kuo pasižymi savarankiška ir brandi jos kūryba – hipiškos psichodelikos atmosfera, gilus intelektualumas, keista lyrizmo ir ironijos dermė, dėmesys piešiniui kaip technikai ir išraiškos priemonei, spalvinis intensyvumas.

DOVILĖ DAGIENĖ ✕ BOTANIZIRĖ

Lodzės tarptautiniame fotografijos festivalyje birželyje buvo atidaryta personalinė menininkės Dovilės Dagienės fotografijų paroda „Botanizirė“ („Botanizerka“), pasirodymą ji pratęsė liepą antrajame „Titaniko“ aukšte. Parodos (kuratorius – Adam Mazur, anotacija – Radvilė Rimgailė-Voicik) pavadinimas kilęs iš žodžio *botanizirė* (gr. *botanē* – žolė, želmenys, daržovės) – tai pailga, dažniausiai metalinė dėžutė rinkti augalams botaninių ekskursijų metu. Joje laikomi augalai ilgai lieka nesuvytę. Parodoje pristatytos meninės instaliacijos ir organinės fotografijos naujai atskleidė Lietuvos žydų atminimo temą. Parodą inspiravo Vilnių ir Lodzę jungiančio abiejų miestų universitetų botanikos profesoriaus Jakubo Mowszowicziaus (1901-1983) patirtys ir išgyvenimai. Jis iš gausios šeimos vienintelis išgyveno po karo; prie J. Mowszowicziaus išgelbėjimo prisidėjo ir lietuviai. Daugiau nei 30 J. Mowszowicziaus šeimos narių buvo nužudyti Paneriuose, kurių kalvų ir pievų augaliją Vilniaus botanikas tyrinėjo prieš karą. D. Dagienė podoktorantūros stažuotės VDA metu toliau plėtoja ciklą „Augalų atmintis“, kuriame atranda augalų pasaulį kaip neišsenkantį įkvėpimo šaltinį bei fotografinę priemonę meno kūriniai. Projektui finansavimą skyrė Lietuvos mokslo taryba (LMTLT), sutarties Nr. S-PD-22-75. Parodą vainikavo jos uždarymas (atidarymas dėl šeimyninių priežasčių – menininkė pagimdė vaikėlį), kurios metu autorė išsamiai apie viską papasakojo.

Dovilė Dagienė – fotomenininkė, gimė 1981 m. 1999–2007 m. studijavo fotografijos ir medijos meną VDA. 2015–2019 m. meno doktorantūros studijos VDA.

ADOMAS RYBAKOVAS ✕ GŪSIAI

Pirmajame „Titaniko“ aukšte įvyko spalvinga ir ryški jaunosios kartos tapytojo Adomo Rybakovo paroda „Gūšiai“.

Autorius taip žodžiais apibūdino, ką rodė:

„Aptinka mus nustebę, išgąstingi žvilgsniai, beda pirštais į mus ir besiversdamos viena per kitą neriame į tamsą. Per daugelį metų išmokom vengti žmonių. Stebim juos, bet nesiartinam, jei įspendžia į kampą – puolam. Žmonių sutinkame įvairių. Atlošta galva balansuojančių nuo kulnų ant pirštų, širstančių, nes nepavyko prisitaikyti prie laiko pokyčių. Prabėgame pro smalsuolį iš susijaudinimo tvinksinčiais smilkiniais, atokiai stebintį akimirką išsiplieskusias muštynes. Jis klausosi duslių žnegtelėjimų, smūgių, kol tarp audinių trūksta kraujagyslės ir jie po truputį tinsta. Talžymo garsai gerokai skiriasi nuo girdėtų veiksmo filmuose.

Nardau tarp skaldos ir traukinių bėgių, kol tuščias, belaukiančiojo pagaliau grįžti namo, žvilgsnis užfiksuoja mano staigius judesius. Jo akys pakyla į pranešimų švieslentę – „Vandalizmas! Traukinys vėluos...“. Jis geidžia srūvančio adrenalino, tų kelių akimirkų paišant ant vagonų. Greitai iracionalios mintys išsisklaido, žvilgsnis vėl išsilieja ir tuoj pasigirsta posūkyje žviegiantis traukinys. Metalas nusėtas daugybės aerozolio dulkių, spalvos ryškios, kontrastuoja su pilka aplinka, aptrupėjusiu betonu, ant asfalto ištirpusiais praeities naujienų plakatais. Kol po kojomis jaučiasi žemų dažnių vibravimas ir iškvėpuotoje patalpoje juda šimtai kūnų, šlapiame grindinyje atsispindi neoninės šviesos, ausis veria greitosios sirenos. Ko ji taip skrodžia gatves, koks viduje esančių likimas? Užgęsta paskutinės vitrinos, nusileidžia žaliuzės. Dabar mes galim ramiau tyrinėti aplinką. Nors ir patiriame daug streso, tačiau žmonės mus pripratino prie gerų gyvenimo sąlygų. Mes toliau gyvensime jų pašonėje ir akylai viską stebėsime“.

Adomas Rybakovas (g. 2001), jaunosios kartos menininkas. 2019 m. baigęs Nacionalinę M. K. Čiurlionio menų mokyklą, įstojo į VDA tapybos bakalauro studijas (2019 – 2023). 2021 – 2022 m. studijavo Štutgarto valstybinėje menų akademijoje. Dalyvauja grupinėse parodose Lietuvoje ir Vokietijoje. 2022 m. laimėjo Zabolis Art Prize ir buvo XIV Jaunojo tapytojo prizo finalininkas. 2023 m. galerijoje „Vartai“ surengė baigiamųjų darbų parodą „Troškulys“.

ANTANAS GUDAITIS ✕ KOMPOZICIJOS

2024 metais buvo minimos 120-osios Antano Gudaičio (1904-1989) gimimo metinės. Net nereikėtų rašyti, vardinti šios asmenybės nuopelnų XX amžiaus Lietuvos dailės ir kultūros istorijoje. Vienas iš lietuviškąją dailę modernizavusios grupuotės „Ars“ steigėjų ir lyderių, praktiškai – vienas iš Akademijos tėvų (pradėjęs dėstyti netruku po to, kai Lietuva atgavo Vilnių), visą gūdų sovietmetį su Nepriklausoma Lietuva ir dabartimi, su laisvu pasauliu jungusi figūra. Asmenybė iš didžiosios kartos, profesorius, išugdęs ne vieną menininkų generaciją. Tad neatsitiktinai nauji studijų metai, abu „Titaniko“ parodų salių aukštai dedikuoti buvo būtent Antanui Gudaičiui, jo paties labiausiai vertinamam kūrybos laikotarpiui, prasidėjusiam maždaug nuo 1959 metų ir besitęsusių iki kūrėjo mirties. Svarbus, reikšmingas faktas, kad parodos kuratorė – dailininko anūkė, kuratorė ir dailės kritikė Algė Gudaitytė (parodos architektė Ieva Cicėnaitė, grafinis dizainas – Rusnė Šimulynaitė).

Kuratorė teigia:

„Vienas iš parodos tikslų – parodyti menininko kūrybinio mąstymo ir ieškojimų kelią. Nuo pradinių piešinių, eskizų, tapybinių etiudų iki jį tenkinančių vieno ar kelių kūrinio variantų, atskleidžiant kiekvieno iš šių etapų svarbą. Dailininką domina ne galutinis, išstobulintas ieškojimų rezultatas, o galimų sprendimų įvairovė, apmąstymai tam tikra tapybine tema. Kūrybinio proceso metu Gudaitis laisvą, asociatyvų minties polėkį, spontaniškumą, vitališkumą derino su kruopščiu paruošiamuoju darbu, apgalvota kompozicija. Menininko kūriniai dažnai buvo peikiami kaip „formalistiniai“ ne tik dėl to, kad juose sunku perskaityti žmones, jų santykius, būsenas, bet ir dėl skubaus, ekspresyvaus, eskiziško tapymo. Plastinė tapybos pusė A. Gudaičiui turėjo ypatingą reikšmę, o turinys, sumanymas išryškėja ir sustiprėja, įgauna reikšmę kultūriname, politiniame, istoriniame kontekste būtent per menininko pasirinktą plastiką. Gudaičio kūrinių poveikį sudaro jų visuma – spalvinė, linijinė, faktūrinė materija. Ši visuma nedaloma, spalvinė kokybė čia negali būti atskirta nuo linijos ir potėpio. Menininko kūrybai būdingas atviro siužeto pasakojimo nebuvimas, o kūrinių pavadinimai dažnai skirti paslėpti tikrąsias kūrėjo intencijas“.

Vertingu parodos segmentu buvo A. Gudaičio žento – lietuviškos fotografijos klasiko Algimanto Kunčiaus sukauptas vaizdų (fotografijų ir filmuotos medžiagos) archyvas, kuriame maestro užfiksotas įvairiausiomis gyvenimo minutėmis: darbe tuometiniame institute, savo dirbtuvėje, besiilsintis vienas, su artimaisiais, draugais.

Didesnių menininko darbų nebuvo jau keletą dešimtmečių, tad vienas iš šios parodos tikslų akademiniame kontekste buvo jo priminimas, parodymas studentams, jaunajai kartai apskritai. Neatsitiktinai parodoje nuolat, kiekvieną savaitę rengtos ekskursijos su gidais, edukaciniai užsiėmimai, susitikimai su kuratore.

XVIII TARPTAUTINĖ VILNIAUS TAPYBOS TRIENALĖ

Spalio mėnesį tuos pačius aukštus užpildė Lietuvos dailininkų sąjungos renginys - antroji XVIII-osios tarptautinės Vilniaus tapybos trienalės dalis. Parodą sudarė dvi kolekcijos Baltijos šalių menininkų ekspozicija, kuruota. Medos Norbutaitės ir Arvydo Žalpio, bei Šiaurės ir Baltijos šalių jaunųjų menininkų apdovanojimų nominantų kūrinių ekspozicija „Vidiniai pasauliai“, kuruota estų kuratorės Andros Orn. Atidarymą, vykusį spalio 3 dieną, lydėjo diskusijos su menininkais ir ekskursija po ekspoziciją kartu su kuratoriais. Parodos metu buvo surengta ir daugiau ekskursijų bei susitikimų.

LAISVYDĖ ŠALČIŪTĖ ☿ BESTIARIUMAS

Lapkričio 7 – gruodžio 7 dienomis „Titaniko“ antrame aukšte veikė Laisvės Šalčiūtės kūrybos paroda „Bestiariumas“ (kuratorė Laima Kreivytė, architektė Ieva Cicėnaitė).

Pranešime spaudai teigta: „Kūrinių cikle „Bestiariusas“ menininkė interpretuoja Antropoceno epochą, kurioje visi gyvename, per Viduramžių bestiariusų ir Renesanso kinstkamerų prizmę. Pasak autorės, mūsų epochoje žmogus tapo radikalia jėga, keičiančia ne tik savo, bet ir kitų gyvybės formų likimą bei sandarą. Tačiau šį reiškinių menininkė interpretuoja (auto)ironiškai – ne kaip žmogaus galios, o kaip žmogaus NEGALIOS išraišką. Šiuose kūriniuose ji pasakoja istorijas apie EKONERIMĄ, kvestionuoja ir ironiškai vizualizuoja priešpriešą – KULTŪRA VERSUS GAMTA, provokuoja žiūrovą apmąstyti politikos, karo bei biofilosofijos paradigmas. Dirbdama Šalčiūtė praktikuoja meninės apropiacijos ir fikcijos kūrimo metodus, kaip įrankius, gebančius paradoksaliai tarpusavyje sujungti skaitmeninius vaizdus, rastus interneto sraute su skirtingų kontekstų ir epochų vizualiniais bei verbaliniais elementais ir klasikine estetika. „Bestiariuso“ žiūrovą menininkė kviečia susimąstyti apie nehierarchinį visų gyvybės formų vertinimą ir iš to išplaukiančius galimus etinius, moralinius ir meninius sąryšius <...> Kaip žiūrėti šią parodą? Iš arti ir iš toli. Praskriejant kaip kometai pro kūrinius, kad jie imtų suktis kaip dangaus kūnai kosminiame filme. Bet geriausia įbedus nosį į kūrinių (Pinokio nosies atstumu) tyrinėjant stebuklingą gyvūnijos, augalijos ir suvirtualėjusios žmonijos pasaulį. Nes kiekviename darbe užkoduota daugybė mokslinių, ezoterinių, mitinių, religinių, literatūrinių ir meninių nuorodų, kurios paradoksaliu būdu susikabina į prasmingą pasakojimą <...>“.

Žiūrovų gausiai lydimą parodą papildė ekskursijos su kuratore, susitikimai su autore.

Laisvydė Šalčiūtė – šiuolaikinė Lietuvos vidurinėsios kartos konceptuali menininkė. Mokėsi M.K. Čiurlionio menų mokykloje, studijavo grafiką VDA. 2013-2018 m. – VDA meno doktorantūros studijos, įgytas meno daktaro laipsnis, apginta disertacija tema: „(Melo)dramos. Trys kūno vizualizacijos strategijos“. Kuria tapybą, menines instaliacijas, meninius objektus, fotografijas, grafiką, piešinius, literatūrinius tekstus.

LAIMA ORŽEKAUSKIENĖ-ORE ✕ TEKSTILĖS ESĖ

Parodiniai metai „Titanike“ baigėsi su tekstilės menininkės, VDA Kauno fakulteto profesorės, Lietuvos nacionalinės meno ir kultūros premijos laureatės Laimos Oržekauskienės-Ore paroda „Tekstilės esė“ (grafinis dizainas – Agnė Dautartaitė-Krutulė).

Pranešime spaudai ir parodos anotacijoje Odeta Žukauskienė rašė:
„Laimos Oržekauskienės kūryba - tai subtili tekstilės poezija. Audeklas joje yra daugiau, nei apie jį manome. Įsiterpęs į gyvenimą, jis nusineša su savim kasdienybės dalį ir apreiškia, kas yra paralelioje ar šventumo plotmėje. Tapiserijos sudaro didžiąją jos kūrybos dalį. Į rankų darbo audinį perkeliamas skaitmeninis fotoatvaizdas. Pastovumas, ritualinis veiksmas taip susisiečia su nepastovumu, čia ir dabar momentu“.

Pati autorė sako:

„Man įdomu stebėti, kaip fotoaparatas sustabdo nesurežisuotą dabarties akimirką ir išsaugo kadre jos totalų laikinumą. Ištraukta iš realios kasdienybės, ji dokumentiškai tiksliai skaitmeninėmis priemonėmis perkeliama į rankų darbo audimo tapiseriją ir išspaudžiama joje, vėl atkuriant realaus dydžio gyvenimiškos tikrovės vaizdą“.

Teatrališkai surežisuotojoje, rituališkai nuteikiančioje parodoje žiūrovai turėjo galimybę gilintis į laiko ir amžinybės, išėjimo ir atėjimo jungtos.

Parodos autorė apie savo kūrybą pasakojo įvykusiuose susitikimuose su studentais-tekstilininkais, užsienio svečiais, žiūrovais iš sostinės ir Lietuvos.

Laima Oržekauskienė-Ore – Lietuvos tekstilininkė. 1985 m. baigė Lietuvos dailės instituto (dabar VDA) Pramoninės dailės fakultetą Kaune (tekstilę). 1982–1985 m. dirbo Kauno paveikslų galerijoje. Nuo 1987 dėsto VDA Kauno fakultete; 1996–2007 m. Taikomosios tekstilės katedros vedėja; nuo 2006 m. – profesorė. Nuo 1987 m. dalyvauja parodose Lietuvoje ir užsienyje. Individualios parodos: Sersleve (Danija, 1994 m.), Lodzėje (2004 m.), Vilniuje (2006, 2012 m.), Delyje (2006 m.), Kaune (2007, 2011 m.), Zalcburge (2009 m.), Kiote (2013 m.), Druskininkuose (2016 m.). Kūrinių turi Lietuvos nacionalinis dailės muziejus, Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus, Meno galerija Sombathėjuje (Vengrija), Meno centras Stokholme.

ALGIS GRIŠKEVIČIUS ✕ TIK SANKIRTŲ AIDAS...

Galutinai senieji metai palydėti, naujieji – sutikti su menininko – tapytojo, skulptoriaus, fotografo Algio Griškevičiaus retrospektyva (kuratorė Agnė Narušytė, grafinis dizainas – Gyčio Skudžinsko).

Kuratorė taikliai pastebėjo anotacijoje:

„Algio Griškevičiaus tapyba sapnuoja erdves, fotografijos ir objektai – jų gyventojus. Tai ateiviai, išeiviai ir mutantai, atklydę iš legendų ir pasakų, bet čia tapę realiu gyvenimo faktu. Monumentalios figūros įvaizdina mūsų virsmą nežinia kuo dar nepažįstamame ateities pasaulyje.“

Nuo XX a. 9-ojo dešimtmečio Griškevičiaus tapomos vietos yra scenos misterijai, spręsimai – čia žmogaus ir pasaulio likimą. Mūsų miestas – tas pats, bet ir baugiai kitas. Naktį čia gali atsitikti bet kas. Menininkas dokumentuoja ne dabartį, o dingusio miesto fantasmagoriją. Kasdienybė čia slepia reikšmes, išduodančias svajotojų netobulumus, nejauką ir baimes. Bet kelią šia interpretacijos kryptimi blokuoja ironija, kurianti pagrindinį prasmės sluoksnį.

O mielus Lietuvos peizažus atšaldo sutapimai, metalo blizgesys ir tvarka. Čia viskas tobulai padaryta, tvora saugo statinius nuo išibrovėlių, kurie nupjautų laidą ar numestų butelį. Tų svetimybės zonų reikia patogumo infrastruktūrai, bet nerimas apčiuopiamas – kur dėtis netaisyklingam, jausmais apsidėjusiam gyvenimui? Kur dėti vaikystės nuotykius ir kvapus? Griškevičius tapo paliktų tėviškių vienatvę, kai pusė tautos (jos ateitis) tampa išeiviais, iškeitusiais gamtos idilės prieglobstį į kuklias amžinojo klajūno sąlygas ieškant niekieno nepažadėtos žemės.

Mąstydamas apie amžinąjį laikinumą Griškevičius sukūrė tvarų simbolį – tai pastoliai, apsupantys restauruojamus objektus. Jam rūpi restauruoti viską – ne tik seną Kafkos pilį, bet ir kėdę, gėlę, medį, žmogų, paukštį, debesį. Tai bandymas įsikibus laikytis iliuzijos, nepasiduoti bet kokia kaina, neleisti keistis. Ir aišku, tas bandymas – beviltiškas. Bet restauracija teikia vilties, kad atkurti šviesos ir tamsos pusiausvyrą vis dar įmanoma. Šie kiaura-raščiai kokonai brandina dabarties kūną kaip ateities lėliukę“.

Parodoje eksponuota tapyba, fotografija, skulptūriniai objektai iš paties menininko rinkinių, privačių ir muziejinių kolekcijų.

Algis Griškevičius gimė 1954 m. Vilniuje. Vidurinę mokyklą baigė 1973 m. ir tais pačiais metais buvo pašauktas į kariuomenę, kurioje tarnavo iki 1975 m. Nuo 1976 iki 1980 m. dirbo Operos ir baleto teatre dailininko padėjėju. 1980 – 1985 m. studijavo Vilniaus dailės institute (dabar Akademija). Tuo pat metu, nuo 1980 iki 1990 m. Algis Griškevičius dirbo Valstybinio Jaunimo teatro vyriausioju dailininku – dekoratoriumi. Nuo 1990 m. – laisvas menininkas. Parodose dalyvauja nuo 1986 m. Surengė 77 personalines parodas ir dalyvavo virš 100 grupinių parodų Lietuvoje ir užsienyje. Jo darbai eksponuoti tarptautinėse parodose: Latvijoje, Laose, Tunise, Olandijoje, Vokietijoje, D. Britanijoje, Prancūzijoje, Airijoje, Lenkijoje, Rusijoje, Portugalijoje, Švedijoje, JAV, Kroatijoje, Austrijoje, Kinijoje, Belgijoje, Italijoje, Vietname, Ispanijoje, Slovakijoje, Čekijoje, Danijoje, Bulgarijoje, Jungtiniuose Arabų Emyratuose, Kanadoje. Pastaraisiais metais be tapybos kuria objektus iš medžio, vario ir žalvario bei fotografuoja.

Vilniaus
dailės
akademija
galerija

TITANIKAS

Vilniaus
dailės
akademija

2025 ✕ Vilniaus dailės akademija

Sudarytojas ir teksto autorius ✕ Vidas Poškus

Fotografijos ir dizainas ✕ Rusnė Šimulynaitė

Išleido ✕ Vilniaus dailės akademijos leidykla

ISBN 978-609-447-421-7

Viršelyje: nuotrauka iš Romos Salės parodos „Hyperplanas“

